

Одним з вирішальних факторів ефективного використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі є знання і вміння вчителя, який застосовує ці технології, раціонально поєднуючи їх з традиційними. Розроблення та впровадження інформаційних технологій навчання фізики ґрунтується на змінах навчальної діяльності учня та кардинальній модернізації діяльності вчителя фізики, який повинен володіти певними методичними прийомами, а саме знати методологічні аспекти, цілі та завдання застосування інформаційних технологій навчання фізики; функції, значення і місце інформаційних технологій та засобів навчання фізики в навчально-виховному процесі [1; 3].

Отже, реалізація дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти – це не проблема, а можливість удосконалити себе як сучасного вчителя, реалізовувати себе як фахівця у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, зацікавлювати учнів і прищеплювати їм звичку постійно займатись самоосвітою та самовдосконаленням, підвищувати якість навчання, використовуючи сучасні технології.

Список використаних джерел

1. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Одеса, 2019. Вип. 19, т. 2. С. 158–162.
2. Офіційний сайт LearningApps.org. URL: <https://learningapps.org/> (дата звернення: 3.04.2020).
3. Федчишин О. М. Діяльність вчителя на уроках фізики з використанням інформаційних технологій та засобів навчання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Тернопіль, 9–10 листопада, 2017) : Т. 2017. С. 244–248.
4. GetAClass. URL: <https://www.getaclass.ru.> (дата звернення: 1.04.2020).
5. Lab4Physics. URL: <https://lab4u.co/en/lab-in-your-pocket/lab4physics.> (дата звернення: 25.03.2020).

ОНЛАЙН 24/7: МЕЖІ ПРИВАТНОСТІ

Морська Наталія Львівна

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
morska-n@ukr.net

Інформатизація, комп'ютеризація та електронізація – це невід'ємні характеристики життя сучасної людини. Не оминають ці процеси і такий, на жаль, консервативний соціальний інститут, як освіта. Глобальні виклики спонукають до термінового впровадження в навчальний процес електронних технологій, які підтверджують свою ефективність. Сьогодні, переживаючи часи пандемії, що не минула й Україну, на перший план виходять різні форми електронної освіти, в тому числі – дистанційне навчання та дистанційне спілкування усіх учасників навчального процесу за допомогою різних технічних засобів. Поглянемо на це явище з гуманітарної позиції: надмірна електронізація породжує проблему розчинення людини у технологізованому просторі, руйнує межі приватності та

необхідні й важливі життєві норми. Метою даної філософської рефлексії є діяльність і навчання людини в умовах постійного «онлайн».

Сьогодні уряд України, зважаючи на кращі світові практики, намагається імплементувати ідею «Держава у смартфоні», відбувається активна діджиталізація країни, переведення низки державних послуг у сферу онлайн. Можна передбачити, що, апробовані на карантині, різні форми E-Learning (e-навчання) спонукатимуть до популяризації і широкого застосування ідеї «Освіта у смартфоні». Попри певні позитивні характеристики такого виду навчання, серед яких: гнучкість графіку навчального процесу, зручність і доступність у будь-якому місці, простота освоєння інформації, різні види дистанційних комунікацій, наявність літератури та методичних джерел, уникнення хвилювань та стресів, можливість самооцінки тощо [1], все ж, гіперболізоване використання онлайн-навчання у закладах середньої і вищої освіти має низку ризиків, які необхідно брати до уваги. Розглянемо деякі з них:

Готовність усіх учасників освітнього процесу до онлайн-навчання. Моральна: не всі однаково позитивно сприймають саму ідею дистанційної освіти та мають необхідні навички використання різних гаджетів у роботі чи навчанні; порушення права вільного вибору: необхідність «технологізуватися» «як усі», незважаючи на власні переконання чи можливості. Технічна: нерівне забезпечення чи, часто, цілковита відсутність комп'ютерної техніки та інших гаджетів; нерівномірний доступ до Інтернету жителями міст та сіл (подекуди, повна відсутність мережі).

Доцільність використання e-технологій. Повністю переводити весь навчальний процес без нагальних потреб (як, наприклад, умови карантину) видається недоцільним. Використання тих, чи інших форм дистанційної роботи у звичному режимі навчання має бути чітко обґрунтована і результативно виправдана, інакше – це буде формалізований й поверховий процес.

Якість освіти при онлайн-навчанні. Беззаперечно, що такий спосіб проведення навчального процесу не сприяє підвищенню його якості. Відсутність контролю викладачів, погана концентрація та розсіювання уваги, відсутність «живого» спілкування, неналежне формування практичних навичок, необ'єктивність онлайн-оцінювання, недостатність навичок роботи з різними гаджетами, слабе технічне оснащення тощо [1], дещо механізує і стандартилізує освіту і може призвести до втрати здатності жваво і критично мислити, об'єктивно аналізувати, живо відчувати ситуацію та ін. Доведено, що «живе» інтерактивне спілкування і самонавчання через взаємодію з іншими, дають найкращі результати, а емоційна складова «живого» навчання не відтворюється ніякими смайликами та наліпками онлайн.

Зайнятість 24/7. Сьогоднішня дистанційна робота в умовах карантину показала необхідність «включення» (дистанційної доступності) кожного учасника навчального процесу, майже, цілодобово. Онлайн-конференції, семінари, вебінари, уроки, робочі спілкування в численних онлайн-групах, чатах, онлайн-трансляції та відео-лекції в режимі реального часу та ін. вимагають багато уваги й узалежнюють людину від технічного засобу. Нашарування занять (завдань),

недотримання розкладів, часоємна процедура підготовки завдань викладачами, занесення їх в електронні системи та перевірка згодом, часозатратне виконання різноманітних завдань студентами чи учнями, перевантаження самостійною роботою (особливо це стосується учнів шкіл, де дистанційне навчання перетворилося на самонавчання, а роль педагога звелася до контролера і оцінювача), побоювання пропустити дедлайн задачі чи важливу інформацію тощо, вимагають від кожного свідомого і відповідального учасника навчального процесу постійної напруги й робочого тону впродовж дня.

Вплив на здоров'я та послаблення імунітету. Прогресивні медики давно акцентують, що надмірна технологізація життя негативним чином впливає на психічне і фізичне здоров'я людини, ослаблює імунітет, особливо, молоді та дітей віком до 18 років у яких психіка ще на стадії розвитку. Постійний режим «онлайн» призводить до фізичної перевтоми і емоційного виснаження, вихолощує життєву енергію, порушує важливу пропорційність здорового режиму доби: приблизно 1/3 – на працю чи навчання, 1/3 – на улюблені заняття й власний розвиток, 1/3 – на відпочинок.

Порушення норм етики та етикетних кодексів. Важливою складовою електронної освіти є дотримання норм етики та моральних цінностей, серед яких: етична культура дистанційного спілкування (дотримання меж приватності, реалізація деонтологічних та моральних засад та ін.), академічна доброчесність (чесність виконаних завдань, правдивість та обґрунтованість оцінки, відсутність плагіату та ін.), а також, слідування кодексам поведінки (визначений час для спілкування, регламент роботи, режим відпочинку тощо).

Онлайн-навчання дуже часто продукує надмірне перевантаження, байдужість, відсутність мотивації й самоорганізованості тих, хто навчається, що загалом знецінює саму роль і гуманітарне покликання освіти. До прикладу, в одній із шкіл Тернополя за період дистанційного навчання під час карантину, серед 32 учнів класу середнього шкільного віку, онлайн завдання виконує лише третина!!! Ймовірно, що це середній показник статистики загальноукраїнського масштабу. І в цьому не провина самих тільки учнів... Варто сказати, що низка провідних країн світу давно визнали неефективність освіти онлайн і регламентували її використання.

Освіта в інформаційному суспільстві виходить на перший план і від її «мудрої» організованості залежить, чи людина буде прогресувати і комфортно почувати себе в сучасних реаліях, чи загубиться й розчиниться у інформаційно-перенасиченому й технологізованому світі. Електронне навчання повинно доповнювати традиційну «живу» освіту, розширювати її можливості, збільшувати продуктивність, мінімізувати ризики. Онлайн-навчальний процес для всіх учасників має бути чітко структурованим, регламентованим, систематизованим, інформаційно-дозованим, доцільним та етизованим, щоб не руйнувати самоцінність ні того, хто навчається, ні того, хто навчає, не порушувати їх права на приватність та окремішність. Адже, основна й позачасова місія освіти – плекати ЛЮДИНУ!

Список використаних джерел

1. Електронна освіта: переваги та недоліки. – URL: <https://ukr.media/science/384312/> (дата звернення 1.05.2020)